

BEOS-518/25

Warszawa, 28 kwietnia 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji senackiego projektu ustawy
o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych oraz ustawy o emeryturach pomostowych
(druk sejmowy nr 1141)**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.
– Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.)
sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Zgodnie z uzasadnieniem projektu i oceną skutków regulacji (OSR) proponowana ustawa służy rozwiązaniu problemu, jakim jest, co do zasady, brak możliwości wykonywania zawodu tancerza do chwili uzyskania uprawnień emerytalnych zgodnie z obowiązującymi zasadami, ponieważ obciążenia i unikalny charakter pracy tancerzy sprawiają, że czas ich aktywności zawodowej jest bardzo krótki.

W OSR sprecyzowano, że średni czas trwania kariery profesjonalnego tancerza w Europie wynosi 15 lat, przy czym podjęcie pracy w tym zawodzie wymaga wcześniejszej, trwającej około 10 lat edukacji w szkole baletowej na poziomie podstawowym i średnim, a wymagane obciążenia treningowe (fizyczne i psychiczne) są porównywalne do poziomu wysokiej klasy sportowców. Okres 15 lat życia zawodowego, zdaniem Wnioskodawców, to z reguły jedna trzecia standardowego czasu trwania kariery w innych zawodach. Jak podkreśla się w OSR, w wieku, kiedy większość osób aktywnych zawodowo przeżywa okres najwyższej aktywności, a więc również sukcesów finansowych, profesjonalni tancerze muszą zakończyć karierę i poszukiwać zatrudnienia w innym zawodzie.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ustawa o emeryturach i rentach)¹ oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (dalej: ustawa o emeryturach pomostowych)².

W projekcie zaproponowano wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej kategorii w postaci emerytury tancerza zawodowego, przyznawanej na zasadach odmiennych niż emerytura powszechna. Emerytura tancerza zawodowego przysługiwałaby pracownikowi, który spełnia łącznie określone warunki. W związku z proponowanym przepisem regulującym emeryturę tancerza zawodowego przewidziano odpowiednie zmiany art. 24 ust. 1 i 2 oraz art. 25 ust. 1b i 1f ustawy o emeryturach i rentach (odpowiednio art. 1 pkt 1 i 2 projektu).

Zgodnie z dodawanym art. 50h w ustawie o emeryturach i rentach okresami zatrudnienia tancerza zawodowego byłyby okresy pozostawania w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza oraz okres wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury³, pod warunkiem, że praca była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy lub co najmniej w tym wymiarze wykonywano zawód tancerza na podstawie umowy o pracę; do okresów zatrudnienia byłyby zaliczane również okresy, w czasie których pracownik pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński albo opiekuńczy. Kwota emerytury tancerza nie będzie mogła być niższa niż kwota najniższej emerytury⁴ (art. 1 pkt 3 projektu).

Zmiana ustawy o emeryturach pomostowych zakłada wyłączenie tancerzy zawodowych⁵ z kategorii „pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach” w rozumieniu tej ustawy, ze względu na przyjęcie w stosunku do nich odrębnego rozwiązania w projektowanej nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach (art. 2 projektu w zakresie zmiany art. 3 ust. 6 i załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

W projekcie zawarto postanowienia przejściowe (art. 3 i art. 4). Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. (art. 5 projektu).

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy nie wskazali, czy rozważali inne rozwiązania.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1696.

³ Tworzonych na podstawie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87).

⁴ O której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach.

⁵ O których mowa w dodawanym w projekcie rozdziale 3b (Emerytura tancerza zawodowego) w dziale II ustawy o emeryturach i rentach.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

Analiza porównawcza rozwiązań w zakresie wcześniejszych emerytur dla tancerzy zawodowych stosowanych w innych państwach została zawarta w OSR opracowanej przez Senat. Przedstawiona analiza nie budzi zastrzeżeń.

W ankietach przesłanych w ramach konsultacji społecznych dotyczących analizowanego projektu nie odniesiono się do konkretnych rozwiązań przyjmowanych w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach oraz ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej uprzywilejowanej grupy zawodowej – tancerzy zawodowych. Emerytura tancerza zawodowego przysługiwałaby pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn;
- 2) osiągnął wiek emerytalny w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia;
- 3) posiada wymagany okres zatrudnienia na zasadach określonych w ustawie, co najmniej 20 lat;
- 4) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

Zaproponowane w projekcie rozwiązania budzą poważne wątpliwości prawne w aspekcie systemowym oraz w zakresie konkretnych szczegółowych regulacji. W polskim systemie ubezpieczeń społecznych funkcjonują obecnie dwa rodzaje emerytury branżowej przeznaczonej dla zdefiniowanej grupy zawodowej: emerytura górnicza i emerytura nauczycielska. W systemie emerytalnym sprzed reformy z 1998 r. przewidziane były szczególne uprawnienia emerytalne dla osób wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Mogły one nabyć prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Do tej grupy osób należeli m.in. tancerze.

Pracownik nabywał prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz miał wymagany okres zatrudnienia wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Uprawnienie to przysługiwało pracownikom urodzonym przed 1.01.1949 r., zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także pracownikom urodzonym po 31.12.1948 r., jeżeli warunki nabycia tego prawa spełnili przed 31.12.2008 r. Dla niektórych osób, które nie nabyły prawa do emerytury w niższym

wieku emerytalnym, wprowadzono w ustawie o emeryturach pomostowych nowy rodzaj emerytury – emeryturę pomostową, która zastąpiła emerytury przysługujące w obniżonym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze. Wśród uprawnionych osób do emerytury pomostowej wskazano m.in. tancerzy. Należy wskazać, że cechą charakterystyczną emerytur pomostowych jest ich przejściowy charakter, ponieważ przysługują one do momentu przyznania emerytury zgodnie z ogólnymi zasadami systemu powszechnego.

Zgodnie z art. 3 ust. 6 ustawy o emeryturach pomostowych za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych, wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym. Rozwiązaniem przyjętym w projekcie jest wprowadzenie nowej emerytury dla tancerzy w ustawie o emeryturach i rentach, poprzez zastąpienie dotychczasowych uprawnień tej grupy zawodowej do emerytury pomostowej. Zmiana zaproponowana w projektowanej ustawie ma charakter systemowy, ponieważ wprowadza odrębny rodzaj emerytury branżowej dla wąskiej grupy ubezpieczonych – tancerzy. Taka grupa zawodowa nigdy w polskim systemie ubezpieczeń nie miała odrębnej emerytury, nabywała ona bowiem prawa emerytalne w ramach szerszej grupy osób wykonujących pracę w szczególnym charakterze. Ideą reformy systemu emerytalnego przeprowadzonej w 1998 r. było jego ujednolicenie i odejście od zróżnicowanych rodzajów emerytur ze względu na szczególne kryteria. Wprowadzanie nowego rodzaju emerytury dla wąskiej grupy ubezpieczonych stanowi odejście od zasady jednolitości systemu emerytalnego.

Ponadto nowy rodzaj świadczenia emerytalnego dla grupy osób, która dotychczas była częścią szerszej kategorii ubezpieczonych, budzi wątpliwości z punktu widzenia równego traktowania pozostałych grup zawodowych należących do tej kategorii, które nie uzyskują analogicznych uprawnień. W uzasadnieniu do projektu odwołano się do różnych argumentów uzasadniających wprowadzenie tylko dla tancerzy zawodowych odrębnego świadczenia emerytalnego i wyłączenie ich z regulacji ustawy o emeryturach pomostowych (stan zdrowia związany z wykonywanym zawodem, kryzys zawodowy i związany z tym niedobór tancerzy z polskich szkół baletowych). Należy wskazać, że przesłanka związana ze stanem zdrowia wynikającym z wykonywania określonego zawodu nie dotyczy wyłącznie grupy zawodowej tancerzy. Nie wydaje się zasadna ocena, że środkami służącymi przeciwdziałaniu kryzysowi zawodu tancerza powinny być szczególne przywileje emerytalne. W związku z powyższymi wątpliwościami budzi adekwatność proponowanego rozwiązania w stosunku do opisanego w uzasadnieniu problemu podlegającemu rozwiązaniu.

Proponowane w projektowanej regulacji emerytury dla tancerzy są znacznie bardziej korzystne niż emerytury pomostowe, w szczególności w zakresie zasad zawieszania emerytury pomostowej ze względu na podjęcie przez uprawnionego pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Należy przyjąć, że grupa zawodowa tancerzy nie wykazuje cech odróżniających w porównaniu do innych osób wykonujących prace w szczególnych warunkach, które to cechy

uzasadniałyby wprowadzenie dla niej szczególnych uprzywilejowanych rozwiązań. W związku z powyższym projektowana regulacja może budzić wątpliwości w świetle art. 32 ust. 2 Konstytucji.

Projektowana regulacja budzi również wątpliwości w zakresie zaproponowanych rozwiązań szczegółowych.

W projekcie przewidziano, że emerytura tancerza zawodowego przysługuje pracownikowi (art. 50g). Warunkiem jej nabycia jest posiadanie wymaganego okresu zatrudnienia na zasadach określonych w art. 50h, zgodnie z którym za okresy zatrudnienia tancerza zawodowego uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy na podstawie umowy o pracę na stanowisku tancerza oraz okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia w zespołach baletowych lub zespołach tanecznych w instytucjach kultury. Taka regulacja budzi wątpliwości w zakresie nabycia uprawnień do świadczenia. W praktyce może wystąpić sytuacja, gdy tancerz jest zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w momencie osiągnięcia wieku emerytalnego albo w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia uprawniającego do emerytury, który stanowi okres zatrudnienia warunkujący nabycie prawa, ale taka osoba nie ma statusu pracownika, stanowiącego przesłankę uzyskania prawa do emerytury. Ponadto w projekcie zmiany ustawy o emeryturach pomostowych wskazano, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych. Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych⁶ za artystę, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, uważa się osobę wykonującą zarobkowo działalność artystyczną w dziedzinie sztuki aktorskiej i estradowej, reżyserii teatralnej i estradowej, sztuki tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki, instrumentalistyki, kostiumografii, scenografii, a także w dziedzinie produkcji audiowizualnej reżyserów, scenarzystów, operatorów obrazu i dźwięku, montażyistów i kaskaderów. Na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 2 tej ustawy twórców i artystów zalicza się do szerszej kategorii osób prowadzących działalność pozarolniczą. W świetle tych przepisów należy uwzględnić, że artyści, w szczególności tancerze, mogą wykonywać działalność artystyczną w innej formie niż umowa o pracę i umowa zlecenia. W konsekwencji w niektórych sytuacjach osoby wykonujące pracę tancerza mogą nie nabyć prawa do emerytury w świetle regulacji zawartych w projekcie.

W projekcie w bardzo korzystny sposób określono przesłankę stażu pracy: „posiada wymagany okres zatrudnienia na zasadach określonych w art. 50h, co najmniej 20 lat”. W projekcie ustawy nie wskazano natomiast, że praca ta ma być wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy, jak zastrzeżono to w przypadku emerytury górniczej, gdzie wskazano, że przysługuje ona pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat (art. 50e ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach). W projekcie określono, że „okresy te uwzględnia się, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy lub co najmniej w tym wymiarze wykonywano zawód tancerza na podstawie umowy zlecenia”. Takie

⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 350.

sformułowanie w odniesieniu do umów zlecenia budzi wątpliwości, ponieważ nie sprecyzowano, w jaki sposób określić wymiar wykonywania zawodu tancerza w tego rodzaju umowach, których wykonania co do zasady nie rozlicza się wymiarem czasu pracy.

Ponadto w projektowanej ustawie przewidziano, że za okresy zatrudnienia tancerza zawodowego uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy lub okresy wykonywania zawodu tancerza na podstawie umowy zlecenia, o których mowa w ust. 1, w czasie których pracownik pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński albo opiekuńczy. Uwzględnienie w wymaganym do uzyskania prawa do emerytury branżowej stażu pracy okresów niewykonywania pracy, jakimi są okresy pobierania zasiłków z ubezpieczenia chorobowego, budzi wątpliwości z punktu widzenia istoty tego rodzaju emerytury. Podstawą przyznania prawa do emerytury branżowej jest wykonywanie szczególnego rodzaju pracy, związanego ze szczególnym wysiłkiem, ewentualnie szczególnymi warunkami pracy. W związku z powyższym przyznawanie emerytury na podstawie okresów niewykonywania pracy nawet z powodu usprawiedliwionej niezdolności do pracy nie wydaje się zasadne. Należy uwzględnić również, że w projekcie nie przewidziano żadnych ograniczeń co do długości okresów pobierania zasiłków z ubezpieczenia społecznego uznanych za okresy zatrudnienia. W konsekwencji może wystąpić sytuacja, w której tancerz nabędzie prawo do emerytury po wykonywaniu jedynie przez kilka lat faktycznie pracy tancerza. Należy również uwzględnić, że w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne, co oznacza, że niektóre osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia mogły być niezdolne do pracy z powodu choroby lub macierzyństwa i nie uzyskiwać zasiłków. W związku z powyższym w tym przypadku dodatkowym warunkiem nabycia prawa do emerytury niewskazanym wprost w ustawie jest podleganie ubezpieczeniu chorobowemu przez zleceniodawców.

W projekcie wskazano, że kwota emerytury dla tancerzy nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury w powszechnym systemie emerytalnym. Należy założyć, że ze względu na bardzo niski wiek emerytalny (40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn), sposób ustalania wysokości emerytury, która jest obliczana przez podzielenie podstawy wymiaru (zwaloryzowane składki, kapitał początkowy, środki na subkoncie) przez średnie dalsze trwanie życia i uwzględnienie okresów nieskładkowych, np. okres pobierania zasiłków chorobowych, przeważająca większość osób uprawnionych do tego rodzaju emerytury będzie otrzymywać emeryturę minimalną. W większości przypadków podstawa wymiaru nie pozwala na ustalenie emerytury w wysokości minimalnej, jaką gwarantuje projekt. W związku z powyższym zawarta w projekcie gwarancja wysokości emerytury co do zasady nie ma odzwierciedlenia we wkładzie w postaci składek wniesionych przez uprawnionych do systemu.

Należy wskazać, że gwarancja minimalnej wysokości emerytury tancerzy budzi wątpliwości w kontekście rozwiązań obowiązujących ogół ubezpieczonych. Ustawodawca bowiem przewidział w art. 87 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach podwyższenie emerytury do emerytury najniższej, o ile ubezpieczony mężczyzna osiągnął wiek emerytalny wynoszący 65 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy

wynoszący co najmniej 25 lat, a ubezpieczona kobieta ma 60 lat i okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat. Taka regulacja oznacza, że prawo do emerytury minimalnej w gwarantowanej wysokości w powszechnym systemie emerytalnym nabywa się dopiero po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, a ponadto mężczyźni muszą się wykazać 25-letnim stażem ubezpieczeniowym.

Podwyższenie emerytury określone w art. 87 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach podlega refundacji z budżetu państwa. W projekcie zastosowano wprost gwarancję otrzymywania emerytury w minimalnej wysokości, która jest konstrukcją odmienną od tej przewidzianej w art. 87 ust. 1 ustawy. W związku z powyższym nie dotyczy jej przepis przewidujący refundację kosztów wypłat emerytur w ww. wysokości z budżetu państwa (art. 87 ust. 2). W projektowanej ustawie nie wskazano również podstawy prawnej do finansowania emerytur tancerzy w podwyższonej wysokości w przypadku zgromadzenia przez nich niewystarczających środków.

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

Projektowana regulacja będzie oddziaływać na następujące podmioty:

- 1) tancerzy zawodowych (brak dokładnych danych co do ich liczby, szacunki wahają się od 440 do 2 400 osób⁷),
- 2) pozostałe osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalno-rentowym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych – ponad 16 mln osób⁸,
- 3) Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Projektowana regulacja, w dziale II ustawy rozdział 3b, zmienia dla wskazanej tam grupy osób (tancerzy zawodowych) podstawowe parametry służące do uzyskania świadczenia emerytalnego.

Pierwsza zmiana dotyczy radykalnego obniżenia wieku uprawniającego do emerytury. W przypadku kobiet jest to 40 lat, a w przypadku mężczyzn 45 lat. W porównaniu do rozwiązań ogólnych odnoszących się do większości ubezpieczonych – określonych w art. 24 ustawy – jest to obniżenie wieku uprawniającego do uzyskania świadczenia o 20 lat. Wnioskodawcy proponują także określenie minimalnego okresu zatrudnienia jako tancerz zawodowy w wymiarze co najmniej 20 lat. Nie zaproponowano natomiast zmiany reguł obliczania należnego świadczenia emerytalnego. W związku z czym zachowano ogólnie przyjęte zasady (art. 26 ustawy), zgodnie z którymi emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia zgromadzonych/zapisanych na koncie ubezpieczonego środków przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Poniżej zostały przedstawione hipotetyczne skutki takich rozwiązań, przy czym dokonane przeliczenia są tylko

⁷ Dane przedstawione przez Wnioskodawców są zbliżone do danych z badania SWPS – D. Ilczuk, A. Karpińska, *Policzone i policzeni 2024. Artysci, twórcy i wykonawcy w Polsce*, Uniwersytet SWPS, https://swps.pl/images/DOKUMENTY/Policzone_policzeni_2024_Raport_ONLINE-4.pdf, [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 28 IV 2025 r.], s. 27-33.

⁸ *Ważniejsze informacje z zakresu ubezpieczeń społecznych 2023*, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Warszawa, czerwiec 2024 r., <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/statystyka/wazniejsze-informacje-z-zakresu-ubezpieczen-spoecznych-fundusz-ubezpieczen-spoecznych>, s. 7.

przykładem dla pokazania, jakie efekty w przyszłości mogą spowodować proponowane przepisy.

Podane wielkości są obliczane dla roku 2025 i nie uwzględniają rzeczywistych sytuacji indywidualnych. Dzielnik w postaci liczb zawartych w tablicy dalszego trwania życia nie oddaje w pełni sytuacji rzeczywistej, ponieważ grupa, której dotyczyć będą proponowane przepisy, jest bardzo mała i stosowanie do niej wielkości statystycznych jest obarczone błędem.

Głównym parametrem określającym wysokość świadczenia emerytalnego jest kwota środków zgromadzonych na koncie ubezpieczonego i zależy ona od długości stażu ubezpieczonego i kwot składek odprowadzanych na to ubezpieczenie (waloryzacji środków nie uwzględniono z uwagi na poglądowy/uproszczony charakter obliczeń). Ważnym zastrzeżeniem jest ustawowe ograniczenie wysokości odprowadzanych w danym roku składek na ubezpieczenie emerytalne (trzydziestokrotność przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia wskazanego w ustawie budżetowej na dany rok).

Stosując obowiązujące i proponowane regulacje do kwot zawartych w ustawie budżetowej na 2025 r. można obliczyć skutki zmian w trzech wariantach: pierwszy, w którym ubezpieczony tancerz zawodowy odprowadza składki od trzydziestokrotności prognozowanego wynagrodzenia, drugi – od $\frac{3}{4}$ tej kwoty i trzeci – od połowy tej kwoty. Przyjmujemy ponadto, że ubezpieczony odprowadza składki w minimalnym okresie (20 lat) uprawniającym do uzyskania świadczenia i przechodzi na emeryturę w minimalnym wieku uprawniającym (40 lat kobiety i 45 lat mężczyźni).

W przypadku opłacania składek od trzydziestokrotności wynagrodzenia w okresie 20 lat zgromadzono by na koncie ubezpieczonego 1 015 782 zł w warunkach 2025 r. Stosując tablicę średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn⁹ kobieta mogłaby liczyć na emeryturę w wysokości 2 127 zł miesięcznie, mężczyzna zaś 2 407 zł.

Gdyby składki były jednak odprowadzane tylko od 75% trzydziestokrotności wynagrodzenia świadczenia zmniejszyłyby się do 1 595 zł dla kobiet i 1 805 zł dla mężczyzn.

Wariant ostatni – odprowadzane składki od 50% trzydziestokrotności wynagrodzenia – skutkowałby zmniejszeniem świadczenia do 1 063 zł dla kobiet i 1 204 zł w przypadku mężczyzn.

Proponowana treść art. 50h ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 (okresy zatrudnienia będące okresami składkowymi i nieskładkowymi) skutkuje tym, że w rzeczywistości zgromadzone na koncie ubezpieczonego środki będą niższe niż w podanych wariantach.

Wnioskodawcy uwzględnili okoliczność, że projektowana regulacja może sprawić, że wskazane w nich osoby będą otrzymywać bardzo niskie świadczenia emerytalne, stąd w art. 50h ust. 3 ustawy zmienianej zagwarantowano, że kwota

⁹ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 25 marca 2025 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn, <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-tablicy-sredniego-dalszego-trwania-zycia-kobiet-i-mezczyzn,285,13.html>.

emerytury tancerza zawodowego nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury, która obecnie wynosi 1 878,91 zł.

W art. 2 projektu dokonano zmiany w ustawie o emeryturach pomostowych, pozbawiając prawa do takiej emerytury tancerzy zawodowych, co wydaje się logiczne i zapewnia spójność systemu. Warto jednak zwrócić uwagę, że ustawa o emeryturach pomostowych zawiera przepisy (art. 14) dotyczące obliczania emerytury pomostowej, które są korzystniejsze niż zaproponowane w projekcie (podstawa obliczania emerytury jest dzielona przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat). Uwzględniając dane z 2025 r. oznacza to, że w przypadku emerytury pomostowej dzielnikiem byłaby liczba 266,4. Zgodnie z projektem ustawy w przypadku kobiet liczba ta jest o ponad 200 większa – 477,6, w przypadku mężczyzn wynosi 422,0. Te różnice będą miały bardzo istotny wpływ na wysokość emerytury w danym przypadku.

Przechodząc do wniosków dotyczących skutków społecznych projektowanej regulacji należy podkreślić następujące kwestie:

a) projekt wprowadza przywilej dla tancerzy zawodowych w postaci możliwości przejścia na emeryturę w wieku powszechnie uważanym za średni (a w przypadku kobiet – młody) w aktywności zawodowej (40 lat dla kobiet i 45 dla mężczyzn), ten przywilej nie jest przekonująco uzasadniony i nie spotkał się z akceptacją w trakcie konsultacji społecznych tego projektu¹⁰;

b) przywilej ten będzie miał negatywne skutki finansowe zarówno dla tancerzy zawodowych, jak i ogółu ubezpieczonych (wpływy ze składek nie pokrywają bieżących wypłat emerytur, w związku z czym FUS otrzymuje dotację z budżetu państwa); tancerze zawodowi przechodzący na emeryturę będą otrzymywać w większości najniższe świadczenie, co zważywszy na ich wiek nie zapewni im możliwości utrzymania siebie i rodziny; w takim przypadku świadczenie emerytalne traci podstawową swoją funkcję – funkcję dochodową po okresie aktywności zawodowej, w skrajnych przypadkach przedstawiciele tej grupy mogą stać się zależni od pomocy społecznej;

c) wybrana przez Wnioskodawców grupa zawodowa jest już objęta przepisami szczególnymi w zakresie ubezpieczenia emerytalnego (emerytur pomostowych), dającymi tej grupie, z uwagi na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, prawo do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż powszechnie obowiązujący i korzystania z „korzystniejszego przelicznika” przy obliczaniu emerytury;

d) projektowana regulacja podważa podstawowe zasady, na których opiera się obecny system emerytalny, m.in. ograniczania możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę i ekwiwalentności zgromadzonych składek emerytalnych do wypłacanego świadczenia; przyjęte w projekcie rozwiązania

¹⁰ Np. „W kategorii sprawiedliwości społecznej jest to projekt całkowicie szkodliwy. Są setki zawodów wymagających w średnim wieku (i później) pełnej sprawności fizycznej i umysłowej. Wybieranie z tej grupy jednej grupy zawodowej i nadawanie im specjalnych praw emerytalnych stworzy społeczne poczucie krzywdy. Pragnę przypomnieć, że tancerze zawodowi nie są grupą zawodową o strategicznym znaczeniu ani dla państwa ani dla gospodarki. Zaś swój zawód nie nabyli ani dożywotnio ani pod przymusem. Wciąż mogą zmienić zawód oraz się przekwalifikować, gdy zdrowie szwankuje. Państwo polskie im to umożliwia, tak samo jak reszcie obywateli. (...) Nie tworzymy nowych podziałów - <<równi i równiejsi>>. W państwie obywatelskim nie ma miejsca na kolejne <<elity>> żyjące kosztem innych.” – ID ankiety: 28231.

(liberalne zasady obliczania stażu pracy oraz zaliczanie do stażu pracy okresów nieskładkowych bez ograniczenia jego udziału w stażu pracy ogółem) wprost zachęcają do form zatrudnienia umożliwiających brak odprowadzania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe;

e) przyjęte w projektowanej regulacji rozwiązania wskazują na całkowicie uznaniowy dobór argumentów za uprzywilejowaniem tancerzy zawodowych¹¹, co spowodować może, jak słusznie wskazał Minister Finansów, presję ze strony innych grup zawodowych na wyłączenie ich z ogólnych zasad nabywania uprawnień emerytalnych;

f) należy wskazać, że tancerze zawodowi są objęci ochroną rentową na wypadek – podnoszony w uzasadnieniu projektowanej regulacji – gdyby ze względu na stan zdrowia nie mogli pracować; argument, że tancerze zawodowi we wskazanym w projektowanej regulacji wieku nie są w stanie pracować jest mocno dyskusyjny, a Wnioskodawcy pomijają całkowicie możliwość przekwalifikowania, szeroko podnoszoną przez zwolenników podwyższenia wieku emerytalnego;

g) przytoczony w uzasadnieniu projektowanej regulacji argument, że tancerze stanowią niewielką grupę zawodową i obniżenie im wieku emerytalnego nie wpłynie na znaczny wzrost wydatków budżetu państwa może utwierdzić w społeczeństwie przekonanie, że system emerytalny jest mało sprawiedliwy, a przywileje emerytalne wynikają z siły przebicia grup zainteresowanych.

Proponowana regulacja cieszyła się umiarkowanym zainteresowaniem w konsultacjach społecznych (ponad 150 ankiet). Respondenci sprzeciwiający się zaproponowanym rozwiązaniom wskazywali m.in. na dyskryminacyjny charakter zmian, niezgodność z poczuciem sprawiedliwości i nieuzasadnioną próbę uprzywilejowania tancerzy zawodowych oraz negowanie podstawowych zasad, które legły u podstaw reformy emerytalnej z 1999 r. oraz wzrost obciążeń finansowych dla ogółu społeczeństwa¹².

Respondenci popierający treść proponowanej regulacji wskazywali m.in. na: pozytywny wpływ projektowanych zmian na rozwój zawodu i przyciąganie nowych kandydatów do jego wykonywania. Sygnalizowano również trudności w przekwalifikowaniu oraz problemy ze skorzystaniem z emerytury pomostowej ze względu na zbyt wysoki wiek uprawniający do jej otrzymania. Wskazywano, że proponowana regulacja powinna dotyczyć tylko tancerzy baletowych, a także, że zakres podmiotowy projektu powinien być szerszy i lepiej zdefiniowany¹³.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

W ocenie Wnioskodawców zawartej w OSR podkreślono brak wpływu projektowanych rozwiązań na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość. Zasadniczo należy zgodzić się z tą oceną – nie będą one miały istotnego wpływu na przedsiębiorców, konsumentów ani rynek pracy. Argumentem potwierdzającym tę tezę jest fakt, iż projektowana regulacja dotyczy wąskiej grupy zawodowej tancerzy

¹¹ OSR stanowiący element uzasadnienia projektowanej regulacji, s. 3.

¹² ID ankiety: 28033, 27323, 26467, 26623.

¹³ ID ankiety: 28056, 27456, 27,490, 26549, 27646, 26632.

zawodowych, której liczebność jest szacowana na poziomie nie przekraczającym 3000 osób (zob. pkt VI opinii)¹⁴. Dla porównania liczebność pracujących ogółem według stanu na koniec 2024 r. wyniosła 17 205 tys. osób¹⁵. Dodatkowo można przyjąć, iż znaczna część tancerzy po uzyskaniu wcześniejszego świadczenia emerytalnego nadal byłaby aktywna zawodowo, gdyż wysokość emerytury będzie ustalona na poziomie zbliżonym do emerytury minimalnej (od 1 marca b.r. – 1 878,91 zł), a tym samym dochody uzyskiwane z jej tytułu mogą nie pokryć nawet podstawowych potrzeb.

W trakcie konsultacji społecznych zwrócono uwagę, że od dłuższego czasu w Polsce brakuje znanych grup baletowych, nie wynika to jednak z braku możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, lecz z niedoboru profesjonalnych tancerzy i trenerów¹⁶. Ponadto ankietowani wskazywali na ryzyko występowania kolejnych grup zawodowych o objęcie ich, wzorem tancerzy, analogicznymi rozwiązaniami w zakresie uprawnień emerytalnych¹⁷. Na problem zwrócił również uwagę Minister Finansów, który negatywnie ocenił projekt ustawy, wskazując, że „wprowadzenie proponowanych rozwiązań spowoduje istotne ryzyko i presję ze strony innych grup zawodowych na wyłączenie ich z ogólnych zasad nabywania uprawnień emerytalnych”¹⁸.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

W opinii Wnioskodawców projektowane rozwiązanie, zakładające wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej kategorii w postaci emerytury tancerza zawodowego, przyznawanej na zasadach odmiennych niż emerytura powszechna, pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa. W związku z powyższym Wnioskodawcy w załączonej OSR przedstawili szacunki kosztów wejścia w życie proponowanych przepisów.

Z punktu widzenia analizy kosztów i korzyści dla sektora finansów publicznych (SFP) istotne jest obniżenie o 10 lat wieku uprawniającego do przejścia na emeryturę w przypadku tancerza zawodowego. Oznacza to wydłużenie okresu pobierania świadczenia emerytalnego przez tę grupę zawodową, co jest bezpośrednim kosztem dla SFP. Podstawowym czynnikiem koniecznym dla przeprowadzenia analizy jest ustalenie liczebności uprawnionej grupy beneficjentów i określenie wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury. Ponadto należy również uwzględnić podział na grupy. W grupie I znajdują się pracownicy, którzy osiągnęli wymagany wiek emerytalny w czasie zatrudnienia, a w grupie II pracownicy, którzy osiągnęli wiek emerytalny w okresie 5 lat od ustania zatrudnienia. Odnosnie do liczebności grupy

¹⁴ D. Ilczuk, A. Karpińska, *Policzone i policzeni 2024...*, op. cit.

¹⁵ Podstawowe dane z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wyrównane sezonowo w latach 2010-2024, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/podstawowe-dane-z-badania-aktywnosci-ekonomicznej-ludnosci-wyrownane-sezonowo-w-latach-2010-2024,16,5.html>.

¹⁶ ID ankiety: 147782.

¹⁷ ID ankiety: 144978, 155275.

¹⁸ OSR stanowiący element uzasadnienia projektowanej regulacji, s. 3.

uprawnionych należy uwzględnić fakt, iż zaliczają się do niej jedynie osoby spełniające warunek posiadania tytułu tancerza zawodowego oraz co najmniej 20 lat pracy w zawodzie.

Znaczącym problemem jest brak jednoznacznych źródeł danych odnośnie do liczebności grupy uprawnionych, struktury wiekowej i podziału według płci. W 2016 r. mowa była o liczbie ok. 800 tancerzy zawodowych w skali kraju¹⁹.

W OSR Wnioskodawcy wskazując liczbę beneficjentów podają grupę od 600 do 2400 osób²⁰. Zbliżone dane podaje raport „Policzone i Policzeni 2024. Artyści, twórcy i wykonawcy w Polsce” (zob. pkt VI opinii)²¹. W tabeli 1 poniżej przedstawiono te liczebności w podziale na grupy beneficjentów. Dane wskazują na liczebność grupy na poziomie ok. 3200 osób. Jednakże po odjęciu kategorii „artyści tańca” oraz „choreograf” liczebność grupy spada do ok. 2300–2400 osób. Uwzględniając fakt, że dane przedstawione w OSR wskazują na maksymalną liczebność na zbliżonym poziomie zasadnym wydaje się przyjęcie przedziału 600–2400 osób (zob. pkt VI opinii).

Tabela 1. Liczebność grupy beneficjentów

<u>Szacunkowe liczebności bezwzględne wg zawodów w 2024 r.</u>	
tancerz klasyczny	430
tancerz komercyjny	1548
tancerz ludowy	116
tancerz współczesny	308
artyści tańca	739
Razem	3141
<u>Szacunkowe liczebności bezwzględne w ujęciu branżowym wg zawodów w 2024 r.</u>	
choreograf	197
tancerz klasyczny	430
tancerz komercyjny	1548
tancerz współczesny	308
inni artyści tańca	739
Razem	3222

Źródło: Raport „Policzone i Policzeni 2024. Artyści, twórcy i wykonawcy w Polsce”, s. 29, 30, 33.

Inną istotną zmienną w analizie jest wysokość przeciętnej emerytury tancerza zawodowego. Zmienna ta jest pochodną liczby lat pracy zawodowej oraz wysokości wynagrodzenia. Ponieważ specyfika zawodu tancerza zawodowego wskazuje na znacząco krótszy okres aktywności zawodowej niż ma to miejsce w przypadku innych zawodów, główną zmienną będzie wysokość wynagrodzeń. W tabeli 2 podano medianę oraz średnią miesięczną wynagrodzeń.

¹⁹ Interpelacja nr 2458 do ministra rodziny, pracy i polityki społecznej w sprawie przepisów regulujących zasady przechodzenia na emeryturę,

<https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=437198FF>.

²⁰ OSR stanowiący element uzasadnienia projektowanej regulacji, s. 2.

²¹ D. Ilczuk, A. Karpińska, *Policzone i policzeni 2024...*, op. cit.

Tabela 2. Mediana i średnia miesięcznych przychodów w zł w branży – taniec, 2023 r.

Mediana - praca artystyczna	2 000
Średnia - praca artystyczna	3 210
Mediana - ogół przychodów	5 000
Średnia - ogół przychodów	7 538

Źródło: Raport „Policzone i Policzeni 2024. Artysci, twórcy i wykonawcy w Polsce”, s. 55.

Z danych tych wynika, że mediana przychodów ogółem (z pracy artystycznej oraz innych źródeł przychodów) była wyższa od przeciętnego minimalnego wynagrodzenia w 2023 r. o 1 455 zł brutto²². Równocześnie średnie miesięczne przychody były wyższe od mediany przychodów o ponad 50%, co oznacza, iż w analizowanej grupie występuje rozkład dochodów dodatnio skośny. Wynika to z faktu, że nieliczna grupa o wysokich przychodach zawyża średnią. Dla pełniejszego przedstawiania poziomu wynagrodzeń w analizowanej grupie warto odnieść się do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. W 2023 r. wyniosło ono 7 155,48 zł brutto²³.

W przypadku analizowanej grupy zawodowej – tancerzy – można zatem z dużym prawdopodobieństwem zakładać, iż relatywnie krótki okres aktywności zawodowej w połączeniu z niskimi przeciętnymi wynagrodzeniami przełoży się na niską przeciętną emeryturę. Za podstawę dalszych szacunków przyjęto najniższą emeryturę od dnia 1 marca 2025 r.²⁴, czyli 1 878,91 zł brutto.

Przyjęte założenia:

- liczebność zbioru tancerzy mieści się w przedziale 600–2400 osób;
- przeciętną wysokość emerytury tancerza przyjęto w trzech wariantach;
 - 1 878,91 zł brutto (najniższa emerytura);
 - 2 066,80 zł brutto (10% powyżej najniższej emerytury);
 - 2 500,00 zł brutto (poziom emerytury, przy którym nie jest pobierany podatek dochodowy);
- co roku grupa stanowiąca 5% tancerzy (grupa I) pobiera świadczenie emerytalne. Wielkość ta odpowiada założonej liczbie osób korzystających z transformacji zawodowej²⁵;
- skutkiem finansowym projektowanej ustawy będzie wypłacanie emerytury tancerza zawodowego przez okres 10 lat, tj. do momentu, w którym – zgodnie z dotychczasowym stanem prawnym – uprawniony osiągnąłby możliwość uzyskania emerytury pomostowej;

²² Minimalne wynagrodzenie za pracę od 2003 r., <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki/wskazniki/minimalne-wynagrodzenie-za-prace-od-2003-r>.

²³ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2024 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2023 r., <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2023-roku,273,11.html>.

²⁴ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://www.gov.pl/web/rodzina/waloryzacja-rent-i-emerytur-w-2025-roku-wzrost-swiadczen-dla-milionow-polakow>.

²⁵ Instytut Muzyki i Tańca, Raport I Kongres Tańca, s. 72, https://nimit.pl/wp-content/uploads/files/kongres_tanca_raport.pdf.

– stabilizacja wielkości zbioru uprawnionych w grupie I nastąpi w 10 roku funkcjonowania ustawy;

– wielkość zbioru uprawnionych w grupie II przyjmuje się na poziomie 25% zbioru uprawnionych; ponadto należy przyjąć, iż skutki finansowe dla tej grupy beneficjentów będą stopniowo wygaszane (począwszy od 6 roku) w związku z osiąganiem przez te osoby wieku, w którym, w aktualnym stanie prawnym, mogłyby uzyskać emeryturę pomostową;

– nie oszacowano wydatków ZUS wynikających z konieczności dostosowania systemów informatycznych;

– nie oszacowano dochodów ze składek płaconych do ZUS oraz wpływów z PIT związanych z przechodzeniem na emeryturę dodatkowej grupy osób.

W tabeli 3 zawarto szacunki wydatków na emerytury w trzech wariantach przeciętnej wysokości emerytury.

Tabela 3. Szacunki wydatków na emerytury tancerzy zawodowych

nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
liczebność 600										
5% uprawnionych gr I	30	876 408	60	1 352 812	90	2 029 223	120	2 705 630	150	3 382 038
25% uprawnionych gr II	150	3 382 038	150	3 382 038	150	3 382 038	150	3 382 038	120	2 705 630
wysokość emerytury (z brutto) 1 878,91		4 058 446		4 734 851		5 411 261		6 087 666		6 764 076
Wsk										
liczebność 600										
5% uprawnionych gr I	30	744 048	60	1 488 096	90	2 232 144	120	2 976 192	150	3 720 240
25% uprawnionych gr II	150	3 720 240	150	3 720 240	150	3 720 240	150	3 720 240	120	2 976 192
wysokość emerytury (z brutto) 2 066,80		4 464 288		5 206 336		5 952 384		6 694 432		7 440 480
Wsk										
liczebność 600										
5% uprawnionych gr I	30	900 000	60	1 800 000	90	2 700 000	120	3 600 000	150	4 500 000
25% uprawnionych gr II	150	4 500 000	150	4 500 000	150	4 500 000	150	4 500 000	120	3 600 000
wysokość emerytury (z brutto) 2 500,00		5 400 000		6 300 000		7 200 000		8 100 000		9 000 000
Wsk										
liczebność 2400 osób										
5% uprawnionych gr I	120	2 705 630	240	5 411 261	360	8 116 891	480	10 822 522	600	13 528 152
25% uprawnionych gr II	600	13 528 152	600	13 528 152	600	13 528 152	600	13 528 152	480	10 822 522
wysokość emerytury (z brutto) 1 878,91		16 233 782		18 939 412		21 645 043		24 350 674		27 056 304
Wsk										
liczebność 2400 osób										
5% uprawnionych gr I	120	2 976 192	240	5 952 384	360	8 928 576	480	11 904 768	600	14 880 960
25% uprawnionych gr II	600	14 880 960	600	14 880 960	600	14 880 960	600	14 880 960	480	11 904 768
wysokość emerytury (z brutto) 2 066,80		17 857 152		20 833 344		23 809 536		26 785 728		29 761 920
Wsk										
liczebność 2400 osób										
5% uprawnionych gr I	120	3 600 000	240	7 200 000	360	10 800 000	480	14 400 000	600	18 000 000
25% uprawnionych gr II	600	18 000 000	600	18 000 000	600	18 000 000	600	18 000 000	480	14 400 000
wysokość emerytury (z brutto) 2 500,00		21 600 000		25 200 000		28 800 000		32 400 000		36 000 000
Wsk										

Źródło: Obliczenia własne.

Projektowana ustawa spowoduje wzrost wydatków SFP na skutek wprowadzenia do systemu emerytalnego nowej grupy uprawnionych do wcześniejszej emerytury. Przy przedstawionych założeniach można oczekiwać, że po 5 latach nastąpi stabilizacja wydatków emerytalnych. Wzrost wydatków po osiągnięciu stabilizacji będzie wynosił, w zależności od przyjętej wysokości emerytury, przeciętnie rocznie od 6,8 mln zł do 36 mln zł.

Dochody SFP z tytułu składek płaconych do ZUS oraz podatku dochodowego od osób fizycznych, przy spodziewanych niskich wartościach wypłacanych emerytur, będą nieznaczące.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych w kontekście skutków finansowych przedmiotowego projektu wskazano na jego negatywny wpływ w postaci rozszerzenia prawa do wcześniejszych emerytur na kolejną grupę zawodową²⁶.

²⁶ ID ankiety: 146212.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

Projektowana regulacja nie wprowadza nowych obciążeń administracyjnych. Liczba beneficjentów projektowanej regulacji jest niewielka, w związku z czym dodatkowe wypłaty emerytur nie wymagają zwiększania zatrudnienia w ZUS.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: Projekt ustawy o zmianie ustawy emeryturach i rentach oraz ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje wprowadzenie do systemu emerytalnego nowej uprzywilejowanej grupy zawodowej – tancerzy zawodowych.

Zaproponowane w projektowanej regulacji rozwiązania budzą poważne wątpliwości prawne w aspekcie systemowym oraz w zakresie szczegółowych regulacji. W kontekście konstrukcji systemu emerytalnego wprowadzenie nowej emerytury branżowej narusza zasadę jednolitości systemu. Ponadto zasady nabywania emerytury w sposób istotny uprzywilejowują tę grupę ubezpieczonych, co nie ma uzasadnienia w specyfice tej grupy i może dyskryminować podobne grupy zawodowe.

W kwestii szczegółowych rozwiązań zawartych w projekcie wątpliwości budzą warunki nabycia prawa do świadczenia, w szczególności wymóg statusu pracownika i określenie stażu pracy. W kontekście istoty prawa do emerytury branżowej przyznawanie emerytury za okres nieświadczenia pracy nie wydaje się zasadne. Określenie minimalnej wysokości emerytury dla tancerzy co do zasady nie ma odzwierciedlenia we wkładzie w postaci składek wniesionych przez nich do systemu. W projekcie ustawy nie wskazano podstawy prawnej do finansowania emerytur w podwyższonej wysokości w przypadku zgromadzenia przez nich niewystarczających środków.

2. Skutki społeczne: Projektowana regulacja dotycząca wcześniejszego wieku emerytalnego dla tancerzy zawodowych niesie ze sobą istotne skutki społeczne, zarówno pozytywne, jak i negatywne. Po stronie pozytywów wskazuje się przede wszystkim na możliwość przechodzenia na emeryturę w wieku 40 lat dla kobiet i 45 lat dla mężczyzn, co ma odpowiadać specyfice zawodu tancerza, wymagającego dużej sprawności fizycznej i często uniemożliwiającego kontynuowanie pracy do wieku powszechnego. Rozwiązanie to, zdaniem zwolenników, może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności zawodu, przyciągnięcia nowych kandydatów oraz lepszego zabezpieczenia osób, które ze względów zdrowotnych nie są w stanie pracować dłużej na scenie. Wskazywano również na trudności w przekwalifikowaniu się tancerzy oraz ograniczoną dostępność emerytur pomostowych, które w obecnym kształcie nie zawsze spełniają potrzeby tej grupy.

Jednak proponowana regulacja budzi liczne zastrzeżenia i obawy społeczne. Po pierwsze, wprowadza ona przywilej emerytalny dla bardzo wąskiej grupy zawodowej, co może być odbierane jako niesprawiedliwe wobec innych ubezpieczonych i prowadzić do presji ze strony innych grup zawodowych na uzyskanie podobnych uprawnień. Po drugie, wcześniejsze przechodzenie na emeryturę przy niezmiennych zasadach obliczania świadczenia skutkuje bardzo niskimi emeryturami, często na poziomie minimalnym, co nie zapewnia godziwego utrzymania i może prowadzić do uzależnienia od pomocy społecznej. Ponadto, rozwiązania te podważają zasadę ekwiwalentności systemu emerytalnego, zachęcając do form zatrudnienia, które nie generują składek emerytalnych, oraz naruszają spójność systemu poprzez liberalne zaliczanie okresów nieskładkowych. Dodatkowo, argumentacja dotycząca niezdolności tancerzy do pracy w młodym wieku jest kwestionowana, zwłaszcza w kontekście możliwości przekwalifikowania zawodowego i istniejącej ochrony rentowej. Ostatecznie, regulacja może pogłębić poczucie niesprawiedliwości społecznej i zwiększyć obciążenia finansowe systemu emerytalnego, co zostało wskazane zarówno w trakcie konsultacji społecznych, jak i przez Ministerstwo Finansów.

3. Skutki gospodarcze: Projektowane rozwiązanie nie będzie mieć wpływu na gospodarkę, w tym na dynamikę PKB, stopę inflacji czy sytuację na rynku pracy. Może natomiast zachęcić inne grupy zawodowe do występowania o przyznanie analogicznego uprzywilejowania w zakresie uzyskiwania uprawnień emerytalnych.

4. Skutki finansowe: Projektowana regulacja spowoduje dodatkowy wzrost wydatków w SFP, uwzględniając jednak fakt, iż grupa beneficjentów będzie nieliczna oraz wartość wpłacanych emerytur będzie prawdopodobnie zbliżona do poziomu najniższych ustawowych emerytur, wzrost ten będzie nieznaczący w skali całości wydatków SFP.

Autorzy:

Marcin Fryźlewicz, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

Justyna Branna specjalista w Wydziale Oceny Skutków Regulacji (pkt IV)

dr hab. Dorota Dzienisiuk, ekspert ds. legislacji (pkt V, X, XI.1)

Grzegorz Ciura, specjalista ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

dr Piotr Russel, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

Krzysztof Wołowicz, specjalista ds. finansów publicznych (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/